P9_TA(2021)0248

ES reģionos vērojamo demogrāfisko tendenču apvēršana pretējā virzienā, izmantojot kohēzijas politikas instrumentus

Eiropas Parlamenta 2021. gada 20. maija rezolūcija par ES reģionos vērojamo demogrāfisko tendenču apvēršanu pretējā virzienā, izmantojot kohēzijas politikas instrumentus (2020/2039(INI))

(2022/C 15/11)

Eiropas Parlaments,

— ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 45. pantā garantēto darba ņēmēju pārvietošanās brīvību,

— ņemot vērā LESD 174. pantu par Savienības ekonomiskās, sociālās un teritoriālās kohēzijas stiprināšanu,

— ņemot vērā LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunktu, kas ļauj izmantot atbalstu, lai veicinātu konkrētu tautsaimniecības jomu attīstību, ar noteikumu, ka šis atbalsts būtiski neietekmē konkurenci ("c" kategorijas reģioni),

— ņemot vērā LESD 349. pantu par tālākajiem reģioniem,

— ņemot vērā LESD 9., 46., 47., 48. un 147. pantu attiecībā uz vairākiem darba un nodarbinātības aspektiem ES,

— ņemot vērā Eiropas sociālo tiesību pīlāru, jo īpaši 2., 3. un 20. principu,

— ņemot vērā priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un finanšu noteikumus attiecībā uz tiem un uz Patvēruma un migrācijas fondu, Iekšējās drošības fondu un Robežu pārvaldības un vīzu instrumentu (COM(2018)0375), un jo īpaši tā II nodaļu par teritoriālo attīstību,

— ņemot vērā priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (COM(2020)0408),

— ņemot vērā 2018. gada 17. aprīļa rezolūciju par ekonomiskās, sociālās un teritoriālās kohēzijas stiprināšanu Eiropas Savienībā: Eiropas Komisijas septītais ziņojums ([1]),

— ņemot vērā 2017. gada 14. novembra rezolūciju par kohēzijas politikas instrumentu izmantošanu reģionos demogrāfisko pārmaiņu problēmas risināšanai ([2]),

— ņemot vērā 2011. gada 15. novembra rezolūciju par demogrāfiskām izmaiņām un to ietekmi uz ES turpmāko kohēzijas politiku ([3]),

— ņemot vērā 2019. gada 27. marta normatīvo rezolūciju par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par Eiropas Reģionālās attīstības fondu un Kohēzijas fondu ([4]),

— ņemot vērā LESD 20. pantu, Regulu (ES) Nr. 492/2011 ([5]) un Direktīvu 2004/38/EK ([6]) par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā,

— ņemot vērā Komisijas 2020. gada 17. jūnija ziņojumu par demogrāfisko pārmaiņu ietekmi,

---

([1]) OV C 390, 18.11.2019., 53. lpp.
([2]) OV C 356, 4.10.2018., 10. lpp.
([3]) OV C 153 E, 31.5.2013., 9. lpp.
([4]) OV C 108, 26.3.2021., 566. lpp.
([5]) Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 5. aprīļa Regula (ES) Nr. 492/2011 par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Savienībā (OV L 141, 27.5.2011., 1. lpp.).
([6]) Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīva 2004/38/EK par Eiropas Savienības pilsoņu un to ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV L 158, 30.4.2004., 77. lpp.).

Ceturtdiena, 2021. gada 20. maija

— ņemot vērā Komisijas 2020. gada 27. jūlija ceļvedi "Lauku attīstība: ilgtermiņa redzējums attiecībā uz lauku apgabaliem" ([7]),

— ņemot vērā Padomes secinājumus "Demogrāfiskās problēmas: skatījums uz nākotni", kas tika pieņemti 2020. gada 8. jūnijā,

— ņemot vērā Zaļo grāmatu "Novecošana: Paaudžu solidaritātes un savstarpējās atbildības veicināšana", ar ko Komisija iepazīstināja 2021. gada 27. janvārī,

— ņemot vērā Komisijas 2020. gada 16. novembra ceļvedi "Demogrāfiskās pārmaiņas Eiropā: Zaļā grāmata par novecošanu" ([8]),

— ņemot vērā Eiropas Teritoriālās attīstības un kohēzijas novērošanas tīkla (*ESPON*) 2017. gada decembra ziņojumu par jaunās nodarbinātības dinamikas ģeogrāfiju Eiropā,

— ņemot vērā *ESPON* 2019. gada jūnija politikas kopsavilkumu "Darbaspēka migrācijas problēmu risināšana Eiropā: uzlabota funkcionāla pieeja",

— ņemot vērā Apvienoto Nāciju Organizācijas Ekonomikas un sociālo lietu departamenta Iedzīvotāju nodaļas ziņojumu par pasaules iedzīvotāju skaita prognozi 2019. gadā,

— ņemot vērā Eiropas Komisijas 2020. gada 17. jūnija ziņojumu par demogrāfisko pārmaiņu ietekmi ([9]),

— ņemot vērā Eiropas reģionālās konkurētspējas indeksu 2019. gadā,

— ņemot vērā ESAO dokumentu par pielāgošanos demogrāfiskajām pārmaiņām, kurš sagatavots G20 nodarbinātības darba grupas pirmajai sanāksmei Japānas G20 prezidentūras laikā 2019. gada 25.–27. februārī Tokijā,

— ņemot vērā 2002. gada "Barselonas mērķus",

— ņemot vērā Reģionu komitejas 2016. gada ziņojumu par demogrāfisko pārmaiņu ietekmi uz Eiropas reģioniem,

— ņemot vērā Reģionu komitejas 2018. gada ziņojumu "Meklējot risinājumu intelektuālā darbaspēka emigrācijas problēmai: vietējā un reģionālā dimensija",

— ņemot vērā Reģionu komitejas 2020. gada 12.–14. oktobra atzinumu "Demogrāfiskās pārmaiņas: priekšlikumi, kā novērtēt un novērst to negatīvo ietekmi ES reģionos",

— ņemot vērā Komisijas ilgtermiņa redzējumu lauku apvidiem, kurš pašlaik tiek sagatavots,

— ņemot vērā Reģionu komitejas 2020. gada 8.–10. decembra atzinumu "ES lauku atdzimšanas stratēģija",

— ņemot vērā Reģionu komitejas 2020. gada 30. janvāra teritoriālās ietekmes novērtējuma ziņojumu par demogrāfiskajām pārmaiņām,

— ņemot vērā Reglamenta 54. pantu,

— ņemot vērā Nodarbinātības un sociālo lietu komitejas un Lauksaimniecības un lauku attīstības komitejas atzinumus,

---

([7]) Ares(2020)3866098
([8]) Ares(2020)6799640
([9]) https://ec.europa.eu/info/files/report-impact-demographic-change-reader-friendly-version-0_en

— ņemot vērā Reģionālās attīstības komitejas ziņojumu (A9-0061/2021),

A. tā kā iedzīvotāju sadalījumam vietējā, reģionālā, valsts un ES līmenī, kā arī tā stabilitātei vai pārmaiņām dalībvalstīs un to reģionos ir ļoti atšķirīga dinamika, kas rada nevienlīdzīgu ietekmi uz iedzīvotāju skaita samazināšanās parādību un galu galā uz Savienības sociālo, ekonomisko un teritoriālo kohēziju; tā kā saskaņā ar 2019. gada Eiropas reģionālās konkurētspējas indeksu pastāv atšķirība starp galvaspilsētas/metropoles reģioniem un nomaļākām teritorijām, proti, 78 % Eiropas iedzīvotāju dzīvo pilsētu teritorijās vai pilsētām pieguļošās teritorijās un var izmantot kvalitatīvus pakalpojumus enerģētikas, transporta un digitālās savienojamības jomā, savukārt daudzi nomaļie reģioni šajā ziņā joprojām saskaras ar grūtībām; tā kā kohēzijas politikai kā galvenajam publisko ieguldījumu avotam ES, kurš veido 8,5 % no valdības kapitālieguldījumiem, var būt svarīga nozīme šo demogrāfisko problēmu risināšanā — arī nolūkā ilgtermiņā saglabāt ES dabisko demogrāfisko līdzsvaru;

B. tā kā šajā ziņojumā "nosūtītāji reģioni" ir reģioni, kas zaudē augstas prasmes un/vai kompetences (vienā vai vairākās nozarēs/jomās) par labu citiem reģioniem pastāvīgas emigrācijas dēļ konkrētā laikposmā, savukārt "saņēmēji reģioni" ir reģioni, kas iegūst augstas prasmes un/vai kompetences (vienā vai vairākās nozarēs/jomās) pastāvīgas imigrācijas dēļ konkrētā laikposmā;

C. tā kā klimata pārmaiņas un jo īpaši ar šo procesu saistītie plūdi un karstuma viļņi ietekmē arī demogrāfiskās tendences; tā kā koordinēta pieeja, saskaņā ar kuru dažādās ES politikas jomās tiek integrēti ilgtspējas, zaļināšanas un digitalizācijas principi, arī varētu palīdzēt apvērst pretējā virzienā negatīvās demogrāfiskās tendences;

D. tā kā pastāv būtiska saikne starp sociālo pakalpojumu sniegšanu, fizisko un IKT savienojamību, izglītību un darba iespējām, no vienas puses, un spēju noturēt iedzīvotājus konkrētās teritorijās un piesaistīt tos šīm teritorijām, no otras puses; tā kā daudzi ES reģioni, tostarp lauku apvidi, kas veido 44 % no Savienības teritorijas, un attālie, nomaļie, salu un kalnu reģioni, kas ir nelabvēlīgākā situācijā no ģeogrāfiskā, sociālā un ekonomiskā viedokļa, joprojām saskaras ar nopietniem trūkumiem šo pakalpojumu nodrošinājumā; tā kā šos reģionus īpaši raksturo zems iedzīvotāju blīvums, iedzīvotāju aizplūšana no laukiem un iedzīvotāju skaita samazināšanās tendences, kam ir tādas negatīvas sekas kā novecošana, paaudžu nomaiņas problēmas un lauksaimniecības attīstība; tā kā būtu jāattīsta lielāka sinerģija ar ES transporta politiku, lai apmierinātu reģionu ar zemu iedzīvotāju blīvumu un mazapdzīvotu reģionu īpašās vajadzības; tā kā pašreizējai ES iedzīvotāju novecošanas tendencei ir būtiskas ekonomiskas un sociālas sekas, piemēram, augstāks apgādājamo īpatsvara koeficients, spiediens uz fiskālo un sociālā nodrošinājuma ilgtspēju un lielāks slogs uz veselības aprūpes un sociālajiem pakalpojumiem;

E. tā kā darbaspēka brīva pārvietošanās ir viena no Eiropas Savienības un tās vienotā tirgus četrām brīvībām;

F. tā kā, lai gan ES iedzīvotāju skaits iepriekšējās desmitgadēs ir ievērojami pieaudzis, pieauguma temps šobrīd samazinās un ir paredzams, ka ilgtermiņā iedzīvotāju skaits būtiski saruks; tā kā 2015. gadā ES piedzīvoja pirmo dabisko iedzīvotāju skaita samazināšanos, proti, tika reģistrēts vairāk mirušo nekā dzimušo; tā kā 2019. gadā Eiropā dzīvoja tikai 6,9 % no pasaules iedzīvotājiem un 2070. gadā Eiropā dzīvos mazāk par 4 % no pasaules iedzīvotāju, un iedzīvotāju skaits īpaši strauji samazināsies Austrumeiropā un Dienvideiropā, kam par iemeslu būs zems dzimstības līmenis, kas kombinēsies ar emigrāciju uz citām ES valstīm no šiem reģioniem; tā kā ilgtermiņa demogrāfiskās tendences Eiropas reģionos joprojām liecina par zemāku dzimstības līmeni un sabiedrības novecošanu, izņemot dažos tālākos reģionos, īpaši Majotu, kur iedzīvotāju skaita pieaugums līdz 2050. gadam salīdzinājumā ar 2010. gada līmeni tiek prognozēts 38 % apmērā, kā arī Francijas Gviānā, kur paredzams pieaugums 26 % apmērā ([10]);

G. tā kā demogrāfiskie aspekti būtu jāintegrē dažādās politikas jomās, tostarp iekļaujot tos ilgtermiņa prioritātēs; tā kā ir svarīgi vākt un pārraudzīt ticamus statistikas datus un atbalstīt pētniecību un labas prakses apmaiņu visos līmeņos, lai veicinātu labāku izpratni par demogrāfiskajām problēmām, prognozētu to ietekmi uz darba tirgu un izstrādātu novatoriskus un efektīvus risinājumus vecumam labvēlīgas vides nodrošināšanai;

([10]) Avoti: *INSEE* (Francijas Valsts statistikas un ekonomikas pētījumu institūts), Apvienoto Nāciju Organizācija.

H. tā kā Covid-19 pandēmijas izraisītā veselības un ekonomikas krīze skaidri parādīja, ka paaudžu solidaritāte, kā arī pienācīgs finansējums veselības un sociālajai aprūpei un ilgtspējīgai ekonomikai ir atveseļošanas procesa un iekļaujošākas un noturīgākas sabiedrības veidošanas virzītājspēki; tā kā Covid-19 pandēmija ir atklājusi mūsu veselības aprūpes sistēmu nestabilitāti, jo īpaši saistībā ar sabiedrības novecošanu; tā kā Covid-19 pandēmija ir vēlreiz uzsvērusi, ka ir svarīgi aizsargāt un veicināt cieņpilnu attieksmi pret vecāka gadagājuma cilvēkiem un viņu pamattiesības ES;

I. tā kā Covid-19 krīze, visticamāk, būtiski ietekmēs dzimstības un mirstības rādītājus un migrācijas plūsmas Eiropā, taču joprojām nav zināms, kāda būs pandēmijas ietekme uz ekonomiku, nodarbinātību un sabiedrību; tā kā būs rūpīgi jāanalizē, tostarp no dzimumu līdztiesības viedokļa, to ārkārtas pasākumu īstermiņa un ilgtermiņa ietekme uz demogrāfiskajām pārmaiņām, kuri veikti, reaģējot uz krīzi; tā kā provizoriskie pētījumi liecina, ka pandēmija ir pastiprinājusi pastāvošo nevienlīdzību starp vīriešiem un sievietēm, tostarp palielinājusi neapmaksāta aprūpes darba apjomu un veicinājusi darbvietu zudumu; tā kā sabiedrības veselības krīze nesamērīgi ietekmē sievietes un meitenes un jo īpaši sievietes un meitenes no visneaizsargātākajām grupām un šis aspekts būtu jāņem vērā kohēzijas politikā, tostarp novirzot ieguldījumus aprūpes pakalpojumos un uzlabojot darba apstākļus šajā nozarē, kā arī atbalstot pāreju uz aprūpes ekonomiku;

J. tā kā kopš ekonomikas krīzes sākuma 2008. gadā Eiropā tiek konstatēta gados jaunu izglītotu profesionāļu pārvietošanās no Dienvideiropas un Austrumeiropas uz Eiropas ziemeļrietumiem; tā kā pastāv cieša saikne starp reģiona sociālekonomiskajiem apstākļiem un tā intelektuālā darbaspēka emigrācijas/ieguvumu dinamiku; tā kā nosūtītājiem reģioniem un saņēmējiem reģioniem būs jāsadarbojas, lai risinātu problēmas, ar kurām tie saskaras, un jāizmanto integrētas pieejas, lai izstrādātu ilgtermiņa politiku, kuras mērķis ir uzlabot iedzīvotāju dzīves kvalitāti;

K. tā kā inovācija un ieguldījumi cilvēkkapitālā ir dalībvalstu un to reģionu sociālekonomiskās un nodarbinātības izaugsmes galvenie virzītājspēki vidējā termiņā un ilgtermiņā,

Pašreizējās iezīmes un problēmas saistībā ar demogrāfiskajām pārmaiņām ES

Vispārīgi apsvērumi

1. uzsver, ka četras brīvības ir ES konkurētspējas un vērtību stūrakmens; tomēr norāda, ka būtu jāpievērš lielāka uzmanība to ietekmei uz demogrāfiskajām tendencēm un no tām izrietošajai ietekmei uz līdzsvaru starp dalībvalstīm un to iekšienē, kā arī uz to ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju; uzsver, ka ES saskaras ar būtisku demogrāfisko problēmu, kas, neraugoties uz atšķirīgo ietekmi dažādos reģionos, ir jāatzīst un jārisina visaptverošā veidā, lai uzlabotu pēdējo gadu negatīvo dabisko demogrāfisko līdzsvaru; tā kā Eiropas Savienības prioritātei līdztekus divkāršajam mērķim — klimatiskās un digitālās pārkārtošanās paātrināšanai — vajadzētu būt pašreizējo negatīvo demogrāfisko tendenču apvēršanai pretējā virzienā Eiropas teritorijās, izmantojot pasākumus, kas vērsti uz to, lai novērstu šo problēmu cēloņus, nevis tikai cīnītos ar sekām;

2. šajā sakarībā novēro ievērojamas demogrāfiskās atšķirības dažādu ekonomisko iespēju, pakalpojumu sniegšanas, pieejamības, transporta un digitālās savienojamības ziņā gan Savienības, gan dalībvalstu līmenī starp pamatreģioniem, lielpilsētu reģioniem un nomaļiem reģioniem; šajā sakarībā atgādina, ka Eiropas transporta tīkls (TEN-T) var būt efektīvs tikai tad, ja efektīvi darbojas vietējā transporta infrastruktūra; uzsver, ka šīs atšķirības ir īpaši pamanāmas lauku apvidos vai reģionos, kuri saskaras ar dabas vai specifiskiem ierobežojumiem, piemēram, mazapdzīvotos un kalnu reģionos, kā arī starp kontinentālo daļu un salām un tālākajiem reģioniem; atkārtoti norāda, ka pieejamības ziņā lielākajai daļai salu un tālāko reģionu ir raksturīgs reti kursējošs un bieži vien dārgs transports;

3. norāda, ka IKP uz vienu iedzīvotāju, ienākumu līmenis, nodarbinātības līmenis, dzimstības koeficients, sociālekonomiskie faktori, atšķirības starp lauku un pilsētu teritorijām un iedzīvotāju novecošana ir vieni no svarīgākajiem faktoriem, kas tieši ietekmē demogrāfiju; norāda, ka pašreizējā nodarbinātības dinamika jo īpaši rada demogrāfiskās plūsmas ES reģionos, izraisot sociāli teritoriālas atšķirības un problēmas, kas būs jārisina ar kohēzijas politikas starpniecību

pēc 2020. gada; uzsver, ka iekšējās migrācijas tendences no dienvidu un centrālajiem reģioniem uz ziemeļu un ziemeļrietumu reģioniem galvenokārt skar gados jaunus, izglītotus un kvalificētus darba ņēmējus; norāda, ka trešo valstu pilsoņu migrācija pēdējos gados ir ļāvusi ES izvairīties no iedzīvotāju skaita samazināšanās;

4. norāda, ka Eiropa nepārprotami saskaras ar iedzīvotāju novecošanu un dzimstības līmeņa pazemināšanos, kas ietekmē apgādājamo īpatsvara koeficientu un negatīvi skar darbaspēka skaita pieaugumu, kas ievērojami atpaliek no pēdējās desmitgades rādītāja; brīdina par acīmredzamu darbaspēka skaita samazināšanos Austrumeiropas, Dienvideiropas un Centrāleiropas reģionos; uzsver, ka sabiedrības novecošana ietekmē arī mājokļu un transporta plānošanu, infrastruktūras un pakalpojumu vajadzības, kā arī fiskālo un sociālā nodrošinājuma ilgtspēju; norāda, ka aktīvu vecumdienu politika ir vajadzīga, lai mazinātu demogrāfisko pārmaiņu negatīvo dimensiju, jo īpaši lauku un attālos apgabalos, un lai nodrošinātu pienācīgu dzīves kvalitātes līmeni visiem iedzīvotājiem;

5. norāda uz pašreizējo Covid-19 izraisīto veselības krīzi un tās iespējamo sociālekonomisko ietekmi uz darba tirgus dinamiku vidējā termiņā un ilgtermiņā; turklāt pauž nožēlu par to, ka Covid-19 pandēmija ir negatīvi ietekmējusi vidējo paredzamo mūža ilgumu Eiropā; uzsver, ka pašizolācijas un sociālās distancēšanās pasākumiem, neraugoties uz to pozitīvo ietekmi uz inficēšanās rādītāju pazemināšanos, ir bijusi acīmredzama ietekme uz ražošanu, pieprasījumu un tirdzniecību, to ietekmē samazinājusies ekonomiskā aktivitāte, paaugstinājies bezdarba līmenis, strauji sarukuši uzņēmumu ienākumi un pieaudzis valstu budžeta deficīts; norāda, ka līdz ar to var prognozēt turpmāku jauniešu migrācijas vilni gan dalībvalstu iekšienē, gan starp tām;

6. uzsver, ka pašreizējā Covid-19 krīze ir atklājusi būtiskas atšķirības veselības aprūpes pakalpojumu kvalitātē un pieejamībā; šajā sakarībā atgādina, ka lauku apvidos ir jāstiprina sabiedriskie pakalpojumi, piemēram, veselības aprūpes iestāžu darbība, lai novērstu īpaši izteikto nevienlīdzību un paredzamā mūža ilguma atšķirības atkarībā no dzīvesvietas, sociālā statusa un izglītības līmeņa; atgādina, ka pandēmija arī ļāva konstatēt pastāvošo digitālo plaisu, kas sevišķi skar vecāka gadagājuma cilvēkus un cilvēkus, kas dzīvo mazāk attīstītos reģionos, attālos lauku un/vai kalnu apgabalos, kā arī tālākajos reģionos;

7. uzsver vēl vienu problēmu, ko izgaismoja pandēmija, proti, nepieciešamību nodrošināt pienācīgus darba un dzīves apstākļus sezonas darbiniekiem, kas ir svarīgi darbaspēka trūkuma novēršanai konkrētās ekonomikas nozarēs, jo īpaši lauksaimniecībā;

8. uzsver, ka iedzīvotāju skaita samazināšanās procesa mēroga noteikšana ir problēma pati par sevi tāpēc, ka statistika nesniedz precīzus datus, jo dati par cilvēkiem, kas pamet noteiktas teritorijas, ir pieejami tikai pēc vairākiem gadiem; turklāt norāda, ka *Eurostat* prognozes par iedzīvotāju skaitu nākamajā desmitgadē liecina, ka iedzīvotāju skaits var samazināties gan lauku, gan pilsētu reģionos; šajā sakarībā norāda, ka ir svarīgi pareizi novērtēt demogrāfisko problēmu mērogu un pienācīgi tās risināt — arī nolūkā cīnīties pret radikalizāciju un kustībām, kas izrāda pretestību Eiropas integrācijas procesam, un ar mērķi stiprināt ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju; iesaka izpētīt iespēju izmantot ne tikai IKP un iedzīvotāju blīvuma rādītājus, bet arī citus rādītājus, lai klasificētu teritorijas, kurās ir būtiski un pastāvīgi nelabvēlīgi apstākļi; turklāt uzsver, cik svarīgi ir atjaunināt vismaz *NUTS 3* līmenī sadalītus demogrāfiskos statistikas datus, lai labāk pārraudzītu demogrāfisko tendenču ietekmi uz teritorijām un būtu iespējams veikt efektīvākus un mērķtiecīgākus pasākumus šo jautājumu risināšanai; aicina dalībvalstis veikt ieguldījumus, lai modernizētu datu vākšanas spējas demogrāfiskās attīstības nolūkā dažādos *NUTS* līmeņos;

Vietējā un reģionālā dimensija

Nosūtītāji reģioni

9. norāda, ka kopumā lauku un postindustriālās teritorijas un mazpilsētas, kas salīdzinājumā ar lielākajām lielpilsētu teritorijām ir nepietiekami attīstītas, kā arī attālās teritorijas, tostarp salas un lielākā daļa tālāko reģionu, saskaras ar vairākām īpašām situācijām: ievērojamu iedzīvotāju skaita samazināšanos, tostarp dzimstības līmeņa dēļ, zemāku par valsts vai ES vidējo ienākumu līmeni un teritoriālās integrācijas grūtībām ar citiem reģioniem, kas padara tos vairāk pakļautus iedzīvotāju skaita samazināšanās riskam; uzsver, ka šī situācija arī rada grūtības piekļūt sabiedriskajiem pakalpojumiem, piemēram, mājokļiem, izglītībai un veselības aprūpei, kā arī apgrūtina svarīgu zāļu pieejamību; norāda, ka lauku reģionos pašlaik dzīvo 28 % no Eiropas iedzīvotājiem, taču tiek prognozēts, ka nākotnē šis īpatsvars ievērojami samazināsies; uzsver, ka ES iniciatīvas, kas vērstas uz lauku apvidiem, piemēram, kohēzijas un lauksaimniecības politikas virzieni, būtu vēl vairāk

jāstiprina, veicinot tādu politikas iniciatīvu labāku koordināciju, kuras sekmē jauniešu nodarbinātību, uzņēmējdarbību, digitalizāciju un atbalstu gados jauniem lauksaimniekiem un lauksaimniekiem, kas sāk darbību šajā nozarē; šajā sakarībā atzinīgi vērtē Komisijas nodomu paātrināt augstas veiktspējas platjoslas infrastruktūras izvēršanu mazapdzīvotās un lauku teritorijās un uzskata, ka tā ir iespēja uzlabot dzīves kvalitāti un veicināt izglītības iespējas, darbvietu radīšanu, inovāciju, labāku piekļuvi veselības aprūpes pakalpojumiem un citiem sabiedriskajiem pakalpojumiem, pielāgošanos tehnoloģiskajām pārmaiņām un kultūras norišu un brīvā laika pavadīšanas iespēju attīstīšanu; uzsver, ka sievietēm lauku apvidos ir būtiska loma šo kopienu attīstībā un ka plašāka sieviešu darba un tiesību atzīšana lauku reģionu darba tirgū ievērojami ierobežotu iedzīvotāju skaita samazināšanās risku; mudina Komisiju un dalībvalstis izstrādāt īpašas stratēģijas, lai veicinātu pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu sievietēm lauku apvidos; mudina vākt pa dzimumiem sadalītus datus, lai apzinātu un novērstu jebkādu pastāvošo dzimumu nevienlīdzību;

10. vērš uzmanību uz dažiem demogrāfisko pārmaiņu virzītājspēkiem, kas liek iedzīvotājiem pamest iepriekš minētās teritorijas un attur citus no pārcelšanās uz tām: sliktu infrastruktūru, tostarp ātrdarbīga platjoslas interneta un transporta tīklu trūkumu, augstu jauniešu bezdarba līmeni, mazākām darba iespējām, jo īpaši amatos, kam nepieciešama augstākā izglītība, kā arī kopumā sievietēm, publisko un privāto pakalpojumu trūkumu, grūtībām piekļūt veselības aprūpes pakalpojumiem un mazākām izglītības, komunālo pakalpojumu un sociālo pakalpojumu iespējām, kas apgrūtina pielāgošanos tehnoloģiskajām pārmaiņām, kā arī kultūras norišu un brīvā laika pavadīšanas iespēju trūkumu; turklāt atgādina par klimata pārmaiņu un ar tām saistīto dabisko apdraudējumu ietekmi uz iedzīvotāju skaita samazināšanos, piemēram, spēcīgiem karstuma viļņiem, kas noved pie dažu dienvidu apgabalu pārtuksnešošanās;

11. uzsver, ka šis atsevišķu reģionu ekonomikas struktūras diversifikācijas trūkums var radīt negatīvu skatījumu uz šiem reģioniem, tostarp to iedzīvotāju vidū, kuri var būt neapmierināti ar dzīves kvalitāti un viņiem pieejamo infrastruktūru un pakalpojumiem; šajā sakarībā pauž bažas par "neapmierinātības ģeogrāfiju", kas attīstās daudzos ES reģionos, kuros cilvēki jūtas atstāti novārtā, un kas ir cieši saistīta ar demogrāfiskajām pārmaiņām; šajā sakarībā uzsver intelektuālā darbaspēka emigrācijas ietekmi, kas izraisa augsti apmācītu un kvalificētu cilvēku aizplūšanu no konkrēta reģiona vai valsts uz citu reģionu vai valsti; jo īpaši norāda, ka medicīnas darbinieku, piemēram, ārstu, medmāsu un mācībspēku, aizplūšana, ko pastiprināja pēdējos gados ievērojami samazinātais publiskais finansējums veselības un sociālajai aprūpei, ir izraisījusi medicīniskās aprūpes un izglītības kvalitātes pasliktināšanos, apgrūtinot kvalitatīvas aprūpes un izglītības pieejamību, jo īpaši attālos un lauku apvidos un tālākajos reģionos;

12. uzskata, ka iedzīvotāju skaita samazināšanās skar arī pilsētu teritorijas, jo kopš 1990. gada ar to ir saskārusies katra piektā Eiropas pilsēta; tomēr norāda, ka pilsētu iedzīvotāju skaita samazināšanās ne vienmēr ir nepārtraukts lineārs process un ka atkarībā no teritoriālā konteksta tā var būt epizodiska vai īslaicīga;

13. uzsver "iekšējās periferizācijas" tendenci tādā nozīmē, ka Centrāleiropas, Austrumeiropas un Dienvideiropas reģionos tiek reģistrēti būtiski negatīvi iedzīvotāju neto migrācijas rādītāji, savukārt Ziemeļeiropas un Rietumeiropas reģionos — būtiski pozitīvi rādītāji, jo tiek uzņemts liels skaits ekonomisko migrantu; uzskata, ka šīs atšķirības ir saasinājušās arī lauku apvidos, kur kohēzijas politika un KLP resursi ir vairāk jākoncentrē uz inovāciju, lai mudinātu jauniešus sākt nodarboties ar lauksaimniecību, kā arī uz digitalizāciju, lauku mobilitāti, viedo mazpilsētu attīstību un palīdzību ģimenes saimniecībām gūt labumu no inovācijas un jaunām tehnoloģijām;

Saņēmēji reģioni

14. atzīst, ka teritorijās, kas atrodas ap lielākajām pilsētām, tiek reģistrēti pozitīvs migrācijas rādītāji, ko iezīmē iedzīvotāju pārvietošanās no laukiem uz pilsētām, jo nodarbinātības pieaugums aizvien vairāk koncentrējas pilsētās;

15. atzīmē arī to, ka reģioni, kuros ir liels skaits cilvēku ar augstu izglītības līmeni un kuri sniedz vairāk nodarbinātības iespēju cilvēkiem ar augstu izglītības līmeni, ir mazāk pakļauti iedzīvotāju skaita samazināšanās procesam;

16. uzsver, ka uz zināšanām balstītas ekonomikas nozares veicina reģionālo attīstību, piedāvājot augsta līmeņa sociālo kapitālu, tīklus un tehnoloģijas; atzīst, ka inovatīvas saimnieciskās darbības parasti notiek tehnoloģiski attīstītākos reģionos, kur ir pieejamāks pietiekams skaits "viedu" uzņēmumu aglomerāciju;

17. no otras puses, uzsver, ka iedzīvotāju pārmērīga koncentrācija dažās pilsētu teritorijās jau ir radījusi negatīvas blakusparādības, piemēram, sastrēgumus, mājokļu un transporta izmaksu pieaugumu, piesārņojumu, nepietiekamu ūdens pieejamību, atkritumu apglabāšanas problēmas, augstu enerģijas patēriņu, dzīves kvalitātes pasliktināšanos un pilsētu izplešanos, kā arī ievērojamu nabadzības un sociālās atstumtības risku un nenoteiktību konkrētām iedzīvotāju grupām; uzsver, ka šīs negatīvās sekas ir novedušas pie tā, ka vietējās pašvaldības nespēj sniegt pakalpojumus visiem pilsētu teritoriju iedzīvotājiem; brīdina par dažām Covid-19 pandēmijas izgaismotajām negatīvajām sekām attiecībā uz sabiedrības veselību saistībā ar augstu iedzīvotāju koncentrāciju pilsētu teritorijās;

18. norāda, ka migrācijai ir tieša ietekme uz pilsētu iekļautību, radot vajadzību pēc pielāgotiem politikas risinājumiem un atbalsta pasākumiem dažādos teritoriālajos kontekstos; šajā sakarībā atgādina, ka ekonomisko migrantu veiktās nodokļu un sociālās iemaksas pārsniedz to, ko viņi saņem individuālo pabalstu veidā; uzsver nepieciešamību stiprināt iekļaušanas politiku un šajā sakarībā atbalstīt vietējās un reģionālās pašvaldības;

Pielāgota reaģēšana: risinājumu meklēšana demogrāfiskās lejupslīdes problēmai

19. uzsver, cik svarīgas ir pašreizējās iniciatīvas, piemēram, Eiropas Inovācijas partnerība aktīvām un veselīgām vecumdienām, Interaktīva automatizēta dzīvesvide un *EIT* digitālo tehnoloģiju un veselības zināšanu un inovāciju kopienas; aicina Komisiju, risinot demogrāfiskās problēmas, ar kurām saskaras Eiropas reģioni, ņemt vērā risinājumus, kas jau ir izstrādāti šo iniciatīvu ietvaros, lai piemērotos demogrāfiskajai situācijai; uzsver, cik nozīmīga ir Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūra mūžizglītībai, atbalstot izglītību un apmācību iedzīvotāju skaita sarukšanas riskam pakļautās teritorijās;

20. uzsver, ka vietējām, reģionālajām un valsts iestādēm, profesionālajām apvienībām un NVO ir būtiska nozīme, lai noteiktu un novērtētu konkrētas ieguldījumu vajadzības lauku un pilsētu teritorijās mobilitātes, teritoriālās pieejamības un pamatpakalpojumu ziņā un tādējādi izmantotu attiecīgo teritoriju potenciālu, tostarp noteiktu un novērtētu ekonomiskās, sociālās un demogrāfiskās tendences; tādēļ uzskata, ka tām būtu jāuzņemas izšķiroša loma kā aktīvām dalībniecēm tādu teritoriālo stratēģiju izstrādē, kuras ir iniciējušas vietējās kopienas; uzsver, cik svarīgi ir attiecīgajās ES programmās, ja iespējams, iekļaut īpašus budžeta pasākumus, lai apvērstu pretējā virzienā demogrāfiskās tendences, un veikt valsts politikas ietekmes novērtējumus demogrāfijas jomā; norāda, ka teritoriāla pieeja ES instrumentiem, piemēram, ilgtspējīgai pilsētu attīstībai, sabiedrības virzītām vietējās attīstības stratēģijām vai integrētiem teritoriāliem ieguldījumiem, var būt noderīga, lai radītu un saglabātu darbvietas, padarītu reģionus pievilcīgākus un uzlabotu piekļuvi pakalpojumiem vietējā līmenī; atzīst aprites ekonomikas un bioekonomikas ievērojamo potenciālu izaugsmes sekmēšanā šajās teritorijās un aicina sniegt pielāgotu tehnisko palīdzību, lai atbalstītu vietējās un reģionālās pašvaldības šo stratēģiju izstrādē un īstenošanā, tostarp izmantojot līdzdalības metodes, kas iesaista vietējās ieinteresētās personas, sociālos partnerus un pilsonisko sabiedrību;

21. norāda, ka ir jāizstrādā Eiropas lauku attīstības programma ar mērķi uzlabot lauku un attālo apgabalu pieejamību, pievilcību un ilgtspējīgu attīstību, lai veicinātu piegādes ķēžu un iekšējā tirgus netraucētu darbību; norāda, ka šo teritoriju pieejamību un pievilcību var uzlabot, nodrošinot uzņēmējiem un MVU piekļuvi kapitālam un veicot ieguldījumus ekosistēmās, lai atbalstītu zināšanu radīšanu un tehnoloģiju izplatīšanu, kā arī nodrošinot augstas kvalitātes sabiedriskos pakalpojumus un pamatpakalpojumus, digitalizāciju, tostarp mazajiem uzņēmumiem, digitālo inovāciju, digitālo savienojamību un augstas kvalitātes transporta pakalpojumus; uzskata, ka vietējām un reģionālajām pašvaldībām būtu pēc iespējas efektīvāk jāapzina piemēroti pakalpojumu sniegšanas veidi un ka būtu jāizmanto ietekmes uz lauku apvidiem izvērtēšanas koncepcija, lai apmierinātu lauku un attālo apgabalu īpašās vajadzības, galveno uzmanību pievēršot politikas īstenošanai un piemērotu risinājumu nodrošināšanai;

22. atgādina, ka transporta tīkliem lauku un pilsētu savienojamības uzlabošanā, tostarp ieguldījumiem sabiedriskajā transportā un citos mobilitātes pakalpojumos lauku apvidos, var būt izšķiroša nozīme demogrāfisko pārmaiņu novēršanā un iedzīvotāju skaita samazināšanās apturēšanā; šajā sakarībā uzsver, cik svarīgi ir uzlabot transporta infrastruktūru, tostarp uzturot un atjauninot esošos transporta savienojumus un nodrošinot savienojumus ar TEN-T, kas ir īpaši svarīgi lauku, nomaļos, salu un tālākajos reģionos, atbalstot pāreju uz ilgtspējīgiem un viediem transporta tīkliem un stiprinot transporta sistēmu sadarbspēju ilgtspējīgas un viedas mobilitātes stratēģijas ietvaros;

23. uzskata, ka ilgtspējīgam lauku tūrismam varētu būt ļoti svarīga nozīme iedzīvotāju skaita samazināšanās ierobežošanā, darbvietu radīšanā un ekonomiskās un demogrāfiskās daudzveidības veicināšanā lauku apvidos;

24. atzīst, ka pārkārtošanās procesā uz klimatneitralitāti un ilgtspējīgu un viedu mobilitāti saskaņā ar zaļā kursa mērķiem ir jāņem vērā lauku reģionu vajadzības un problēmas, tostarp tās, kas saistītas ar klimata pārmaiņām; turklāt uzskata, ka šie ieguldījumi nodrošinās taisnīgu un vienlīdzīgu pārkārtošanos uz digitālo ekonomiku un digitālo tiešsaistes izglītības sistēmu, kas būtu pieejama visiem, tostarp visneaizsargātākajiem, iedzīvotājiem; šajā sakarībā uzskata, ka būtiska nozīme ir kohēzijas politikai ar tās ieguldījumiem augstas kvalitātes sabiedriskos pakalpojumos un pamatpakalpojumos;

25. uzskata, ka ES pilsētprogramma, kurā noteiktas galvenās prioritātes un darbības dzīves kvalitātes uzlabošanai pilsētu teritorijās, varētu palīdzēt izstrādāt piemērotus instrumentus izaugsmes, integrācijas, sadarbības un inovācijas veicināšanai un sociālo problēmu risināšanai; uzstāj arī uz nepieciešamību izstrādāt tādas stratēģijas, kuru mērķis ir uzlabot uz zināšanām balstītu ekonomiku un pārdomātu specializāciju Eiropas reģionos, tostarp attīstot zināšanu tīklus un sniedzot atbalstu ieguldījumiem cilvēkkapitālā; uzsver pilsētu un reģionu nozīmi gan mazapdzīvotās, gan pārapdzīvotās teritorijās; atkārtoti uzsver nepieciešamību nodrošināt tieša papildu finansējuma iespējas pilsētām un reģioniem, lai īstenotu programmas vietējā līmenī, un aicina maksimāli izmantot Eiropas pilsētiniciatīvu;

26. uzsver, ka kohēzijas politikai būtu jāpalīdz labāk iekļaut sievietes reģionālās un pilsētu attīstības politikas plānošanā, lai veidotu tādas pilsētas un kopienas, kurās tiek ņemts vērā dzimumu līdztiesības aspekts un kuras darbojas visu labā; turklāt uzskata, ka ESF+ ieguldījumiem būtu jāveicina to sieviešu un vientuļo vecāku nodarbināmība, kuriem ir grūtības atrast darbu, kā arī būtu jānodrošina finansējums izmaksu ziņā pieejamiem bērnu pieskatīšanas pakalpojumiem un jāatbalsta jaunas ģimenes; atgādina, ka to bērnu vajadzības, kurus aprūpē kāds no ģimenes locekļiem vai kuri dzīvo vieni, kamēr vecāki strādā ārzemēs, būtu jāapmierina, cita starpā izmantojot konsultāciju pakalpojumus un nodrošinot piekļuvi mājoklim, veselības aprūpei un izglītībai; uzsver arī to, cik svarīgi ir ģimenēm labvēlīgi tiesību akti, kas veicina apmierinošu darba un privātās dzīves līdzsvaru;

27. uzsver, ka ieguldījumiem vajadzētu būt vērstiem arī uz atbalstu jauniešiem, vecāka gadagājuma cilvēkiem, personām ar invaliditāti un citām neaizsargātām grupām, viņiem ienākot vai paliekot darba tirgū, un ka jāpalīdz viņiem atrast kvalitatīvu darbu, īpašu uzmanību pievēršot vismazapdzīvotākajiem lauku un attāliem apgabaliem; uzskata, ka būtu arī jāizpēta iespējas nodrošināt pielāgotu apmācību, lai veicinātu "labklājības ekonomikas" koncepciju, kā arī veselīgu un aktīvu vecumdienu pieeju;

28. atgādina, ka saistībā ar demogrāfisko problēmu risināšanu būtu jāpievēršas arī etnisko minoritāšu vajadzībām;

29. atgādina, ka ir vajadzīgas stratēģijas, kuru mērķis ir apvērst pretējā virzienā darbaspēka migrāciju ES, valstu un reģionālā līmenī; aicina vietējās, reģionālās, valsts un ES iestādes izstrādāt politikas virzienus, kas uzlabo reģionu pievilcību nodarbinātības iespēju ziņā, un risināt intelektuālā darbaspēka emigrācijas problēmu nosūtītājos reģionos, izmantojot preventīvus pasākumus, seku mazināšanas pasākumus un atbilstošus risinājumus, tostarp ar kohēzijas politikas līdzekļiem; šajā sakarībā uzsver, ka dažādās dalībvalstīs jau ir ieviestas vairākas iniciatīvas, piemēram, stimuli darba ņēmējiem ar augsti specializētām prasmēm, kuru mērķis ir pārvērst intelektuālā darbaspēka emigrāciju par intelektuālā darbaspēka ieguvumu attiecīgajos reģionos;

30. uzsver, ka Covid-19 veselības krīze ir dažādā mērogā skārusi visas dalībvalstis un reģionus un, visticamāk, izraisīs jaunas demogrāfisko plūsmu tendences; šajā sakarībā atgādina, ka papildu resursi ERAF un ESF, ko nodrošina ar *REACT-EU* starpniecību, lai gan tas ir tikai pagaidu instruments, kura mērķis ir nodrošināt stabilu un noturīgu ES ekonomikas atveseļošanos no krīzes, varētu ievērojami palīdzēt saglabāt nodarbinātību un radīt jaunas darbvietas apgabalos, kuros pastāv iedzīvotāju skaita samazināšanās risks, tostarp sniedzot atbalstu MVU un pašnodarbinātām personām; atzinīgi vērtē elastīga darba režīma, tostarp attālināta darba vai saīsināta darba laika, ieviešanu un uzsver, ka šis atbalsts ir jāpiešķir nediskriminējošā veidā;

31. šajā sakarībā atgādina, ka pandēmija ir izgaismojusi digitalizācijas nozīmi visā ekonomikā, mazinot sociālās distancēšanās un pārvietošanās brīvības ierobežojumu sekas, kā arī atvieglojot veselības uzraudzību vai telekonsultācijas un sniedzot veselības aprūpes pakalpojumus mazapdzīvotos apgabalos vai apgabalos, kuros ir nelabvēlīgi dabas vai demogrāfiskie apstākļi; uzskata, ka ar to saistītās iespējas ir jāizmanto, lai radītu jaunas darbvietas apgabalos, kuri saskaras ar sabiedrības novecošanu;

32. norāda uz pieaugošo tāldarba izplatību Covid-19 krīzes laikā un uzskata, ka tas var izrādīties noderīgs instruments, lai apturētu iedzīvotāju skaita samazināšanās tendences lauku apgabalos, dodot iespēju izglītotiem jauniešiem palikt apgabalos, kurus viņi citādi pamestu; aicina Komisiju un dalībvalstis apsvērt, kā tāldarbs varētu ietekmēt turpmāko mobilitāti ES iekšienē un uztveri par dažādu reģionu pievilcību;

Politikas ieteikumi

33. aicina Komisiju ierosināt demogrāfisko pārmaiņu stratēģiju, kuras pamatā būtu šādi galvenie elementi: pienācīgi nodarbinātības apstākļi, darba un privātās dzīves līdzsvars, saimnieciskās darbības un nodarbinātības veicināšanas politikas teritoriālais aspekts, vispārējas nozīmes sociālo pakalpojumu pienācīga nodrošināšana visās teritorijās, efektīvs vietējais sabiedriskais transports un pienācīga apgādājamo personu aprūpe un ilgtermiņa aprūpe, īpašu uzmanību pievēršot jauniem darba veidiem un to sociālajai ietekmei;

34. mudina dalībvalstis un reģionālās iestādes īstenot integrētu pieeju demogrāfisko problēmu risināšanai, izmantojot kohēzijas politikas instrumentus, un mudina popularizēt viedos ciematus un citas stimulu shēmas, lai saglabātu apdzīvotību un piesaistītu jauniešus lauku un daļējas pilsētvides teritorijās;

35. atgādina, ka Atveseļošanas un noturības mehānisms nodrošinās plaša mēroga finansiālu atbalstu, lai padarītu dalībvalstu ekonomiku noturīgāku un labāk sagatavotu nākotnei, un uzstāj, ka dalībvalstīm, ņemot vērā to īpašos apstākļus, savos atveseļošanas un noturības plānos būtu jāierosina pasākumi ar demogrāfiskām pārmaiņām saistītu jautājumu risināšanai, jo īpaši visneaizsargātākajās teritorijās; uzskata, ka vietējās un reģionālās struktūras ir aktīvi jāiesaista šo plānu izstrādē, jo tas ir īpaši svarīgs elements, dalībvalstīm izvērtējot un pēc tam pārvaldot šos plānus; uzskata, ka būtu jāveido sinerģija starp kohēzijas politiku un *Next Generation EU* programmām, lai nodrošinātu visaptverošāku pieeju demogrāfiskajām problēmām;

36. uzsver, cik svarīgs ir TPF un tā īstenošanas mehānisms, kura mērķis ir atbalstīt enerģētikas pārkārtošanas skartās kopienas, palīdzot radīt jaunas iespējas lauku un postindustriālajiem apgabaliem, kā arī ierobežojot iedzīvotāju skaita samazināšanās risku; uzskata, ka šajā sakarībā būtu jāatbalsta vietējās un reģionālās sadarbības iniciatīvas;

37. atgādina, ka demogrāfiskās pārmaiņas ir viena no ES pamatproblēmām un ka tās risināšanai būtu jāpiešķir prioritāte programmu izstrādē un īstenošanā; šajā sakarībā atgādina, ka viens no galvenajiem ERAF un Kohēzijas fonda regulā noteiktajiem mērķiem nākamajai daudzgadu finanšu shēmai (2021–2027) ir atbalstīt pilsētu un lauku apvidus, kuros ir ģeogrāfiska vai demogrāfiska atpalicība, un ka dalībvalstīm ir jāpiešķir ES finansiālais atbalsts projektiem, kas veicina ekoloģiski ilgtspējīgu un sociāli iekļaujošu ekonomikas attīstību attiecīgajos reģionos; šajā sakarībā atgādina, ka īpašs atbalsts būtu jāsniedz NUTS 3. līmeņa teritorijām vai vietējo administratīvo vienību kopām, kurās iedzīvotāju blīvums ir mazāks par 12,5 iedzīvotājiem uz kvadrātkilometru vai kurās iedzīvotāju skaits laikposmā no 2007. līdz 2017. gadam vidēji gadā ir samazinājies par vairāk nekā 1 %, un kurām būtu jāpiemēro īpaša reģionālā un valsts politika, lai nodrošinātu labāku fizisko un IKT savienojamību, uzlabotu sociālo pakalpojumu pieejamību un kvalitāti, veicinātu uzņēmējdarbību un radītu kvalitatīvas darba iespējas, izmantojot kohēzijas instrumentus; atzinīgi vērtē ERAF un Kohēzijas fonda regulas jauno pantu, kurā aicināts izstrādāt valstu plānus, lai atbalstītu reģionālās un vietējās teritorijas, kuras saskaras ar pastāvīgu demogrāfisko lejupslīdi;

38. aicina dalībvalstis vairāk mobilizēt ESF un TPF resursus un tos apvienot ar valsts un vietējiem ieguldījumiem, lai izskaustu sociālo atstumtību, enerģētisko nabadzību un materiālo nenodrošinātību, efektīvi novērstu digitālo plaisu un digitālo atstumtību, īpaši lauku apgabalos un jauniešu, vecāka gadagājuma cilvēku un personu ar invaliditāti vidū, un lai nodrošinātu piekļuvi digitāliem rīkiem un programmām un izmaksu ziņā pieejamai komunikāciju infrastruktūrai; tādēļ aicina nodrošināt pieejamas un izmaksu ziņā pieņemamas iespējas apgūt digitālās prasmes tādā veidā, kas būtu pielāgots vecāka gadagājuma cilvēku vajadzībām; norāda, ka šīm iniciatīvām ir lielākas izredzes gūt panākumus, ja tās ir saistītas ar paaudžu pieredzes apmaiņas iespējām; šajā sakarībā uzskata, ka varētu turpināt analizēt un veicināt digitalizācijas, robotizācijas un mākslīgā intelekta potenciālu, nodrošinot augstus ētikas standartus un vienlaikus garantējot iekļaušanu, lai uzlabotu vecāka gadagājuma cilvēku autonomiju, dzīves apstākļus un veselību;

39. atkārtoti norāda, ka ir vajadzīgas turpmākas vietējas un integrētas pieejas kohēzijas politikai, kopējās lauksaimniecības politikas valstu stratēģiskajiem plāniem un valstu stratēģiskajiem atveseļošanas plāniem, lai nodrošinātu vienkāršāku, taču vienlaikus optimālu finanšu resursu pārvaldību un maksimāli palielinātu sinerģiju starp dažādiem ES fondiem un integrētiem instrumentiem; uzsver nepieciešamību stiprināt administratīvās spējas, lai ierobežotu birokrātiju un nodrošinātu tiesību aktu saskaņotību visā projekta īstenošanas procesā un mērķtiecīgu tehnisko palīdzību visos posmos;

40. aicina dalībvalstis īstenot 2021.–2027. gada kohēzijas politikas plānošanas un īstenošanas procesu, pilnībā ievērojot partnerības principu, un partnerības nolīgumos ņemt vērā to reģionu īpašās vajadzības, kuros ir demogrāfiskas problēmas; uzsver, ka ir svarīgi par prioritāti noteikt reģionālās un apakšreģionālās vajadzības, tostarp demogrāfijas un migrācijas aspektus un teritoriālās problēmas (pilsētu un lauku apvidos); uzskata, ka šīs stratēģijas būtu jāpapildina ar teritoriālās un demogrāfiskās ietekmes novērtējumiem, ko veic vienlaikus ar novērtējumiem ekonomikas, vides un sociālajā jomā; aicina Komisiju pārraudzīt un attiecīgā gadījumā nodrošināt pilnīgu Rīcības kodeksa partnerības jomā īstenošanu, kas var palīdzēt palielināt kohēzijas politikas apguves līmeni, vienlaikus uzlabojot projektu kvalitāti;

41. aicina dalībvalstis ņemt vērā dažādās demogrāfiskās problēmas, izstrādājot savus valsts atveseļošanas un noturības plānus, valsts attīstības politikas virzienus, ilgtspējīgas attīstības ilgtermiņa stratēģijas un pielāgotas kohēzijas politikas programmas, kas saistītas ar Eiropas pusgada mērķiem, lai nodrošinātu pienācīgu finansējumu ar mērķi novērst iedzīvotāju skaita samazināšanos, apvērst pretējā virzienā negatīvās tendences un uzlabot teritoriālo pievilcību;

42. aicina vietējās, reģionālās un valsts iestādes reģionos, kuros pastāv iedzīvotāju skaita samazināšanās risks, ieguldījumus koncentrēt uz veidiem, kā veicināt jaunu ģimeņu apmešanos šajos reģionos, kā arī uz kvalitatīvu pakalpojumu un infrastruktūras vispārēju pieejamību, iesaistot MVU un pakalpojumu pārvaldības uzņēmumus, un galveno uzmanību pievērst darbvietu radīšanai, jo īpaši jauniešiem, darba ņēmēju pārkvalificēšanai, uzņēmējdarbības apstākļu radīšanai un MVU atbalstīšanai; aicina dalībvalstis pastiprināt atbalstu šajā jomā; uzskata, ka ieguldījumi visos izglītības līmeņos, tostarp agrīnajā pirmsskolas izglītībā, izmaksu ziņā pieņemamos, pieejamos un vienlīdzīgos mobilitātes pakalpojumos un bērnu pieskatīšanas iestādēs, lai veicinātu sieviešu līdzdalību darba tirgū un mūžizglītībā, ir prioritāte, jo īpaši lauku apvidos un tālākajos reģionos; uzskata, ka ir īpaši svarīgi radīt piemērotus apstākļus, lai jaunieši varētu palikt šajos reģionos un priekšlaicīgi nepārtrauktu mācības, piedāvājot viņiem pievilcīgas izglītības, apmācības, prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas iespējas vietējā un reģionālā līmenī, tostarp digitālās prasmes, mācoties klātienē vai izmantojot tālmācību, lai mudinātu viņus studēt šajos reģionos; uzskata, ka reģioniem šajos centienos būs vajadzīgs koncentrēts Savienības un dalībvalstu atbalsts;

43. aicina darīt vairāk, lai atbalstītu reģionus, kuri saskaras ar ievērojamu iedzīvotāju skaita pieaugumu, piemēram, Majotu un Francijas Gviānu, piešķirot pienācīgus finanšu resursus, lai nodrošinātu pietiekama apjoma kvalitatīvu pamatpakalpojumu nepārtrauktību, jo īpaši izglītības, veselības aprūpes un transporta nozarēs;

44. uzskata, ka ir lietderīgi iesaistīt reģionālās un vietējās pašvaldības ilgtermiņa sadarbības pārvaldības jomā un plānošanas iniciatīvās dažādos līmeņos; aicina Komisiju un dalībvalstis izplatīt labu praksi par šāda veida pārvaldības un plānošanas instrumentu izmantošanu un priekšrocībām, lai atbalstītu policentrisku attīstību, un izmantot teritoriālās ietekmes novērtējumus (TIN), lai turpinātu izstrādāt ES un valstu politiku ar demogrāfiskajām pārmaiņām saistītu jautājumu risināšanai; šajā sakarībā atkārtoti norāda, ka ir ļoti svarīgi aktīvi un patiesi iesaistīt reģionus Atveseļošanas un noturības mehānisma plānošanā un pārvaldībā, lai stiprinātu šā instrumenta efektivitāti;

45. uzskata, ka inovācijai un pētniecībai var būt pozitīva plašāka ietekme reģionālā līmenī; mudina politikas veidotājus reģionālā un valsts līmenī izmantot jauno Atveseļošanas un noturības mehānismu un ERAF, lai ieguldītu platjoslas pakalpojumu paplašināšanā nolūkā veicināt digitālo un uz zināšanām balstītu ekonomiku, kā arī nodrošinātu resursus, augstas kvalitātes sabiedriskos pakalpojumus un stimulus ar mērķi saglabāt augsti kvalificētus darbiniekus, lai attīstītu pētniecības centrus dažādos reģionos, tādējādi palielinot mazapdzīvotu teritoriju pievilcību, jo īpaši jaunu talantu un uzņēmēju acīs; aicina turpināt attīstīt sinerģiju starp Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem un pamatprogrammu "Apvārsnis Eiropa", kā arī citām iniciatīvām, piemēram, tām, ko popularizē Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūts;

turklāt uzskata, ka pievilcīga fiskālā politika ieguldījumiem uzņēmējdarbībā, samazinot nodokļu likmes ģimenēm un piedāvājot nodokļu stimulus darba devējiem un pašnodarbinātām personām, veicinātu darbvietu radīšanu un ieguldījumu iespējas; turklāt uzskata, ka varētu tikt apsvērti pasākumi, kas mudinātu jaunas ģimenes iegādāties pirmo mājokli, kā arī lielāka elastība valstu noteikumos, lai pārvarētu ar iedzīvotāju skaita samazināšanos saistītās problēmas;

46. mudina reģionus izmantot savas konkurences priekšrocības, kā noteikts pārdomātas specializācijas stratēģijās; iesaka izstrādāt tā dēvētās "oāzes stratēģijas", kurās uzsvars tiek likts uz veiksmīgākajām, dinamiskākajām un augošākajām nozarēm, izmantojot reģiona attīstības vietējo potenciālu; aicina vietējās un reģionālās pašvaldības ieguldīt Jaunatnes nodarbinātības iniciatīvā, galveno uzmanību pievēršot gados jaunu un apmācītu darba ņēmēju piesaistīšanai, jau strādājošo personu nodarbinātības saglabāšanai, uzņēmējdarbības veicināšanai, kā arī vietējā, valsts un ES mēroga stimuliem; turklāt uzsver, ka ir svarīgi veicināt pasākumus, lai sekmētu paaudžu solidaritāti, aktīvas vecumdienas un tā dēvētās "senioru ekonomikas" piedāvātās iespējas kā būtisku politikas maiņu lauku apvidiem, pārvēršot iedzīvotāju novecošanas problēmu par lauku apvidu attīstības iespēju;

47. uzsver nepieciešamību pēc plašākas teritoriālās perspektīvas saskaņā ar "Jauno Leipcigas hartu: pilsētu pārmaiņu radīšanas potenciāls kopējam labumam" un "Teritoriālo programmu 2030. gadam", lai stiprinātu pilsētu tīklus vidēji lielās pilsētās un mazākās pilsētās nolūkā izmantot to ievērojamo potenciālu ar mērķi stiprināt teritoriālo, ekonomisko un sociālo kohēziju ārpus to tiešajām robežām, izmantojot plašākas saiknes starp pilsētām un lauku un pilsētām piegulošajām teritorijām, kā arī reģionālo sadarbību;

48. aicina Komisiju koncentrēties uz politikas koordināciju ES līmenī jautājumos, kas saistīti ar funkcionālās sadarbības jomām dažādos līmeņos, piemēram, pārrobežu, makroreģionālā un lauku un pilsētu līmenī, lai risinātu demogrāfiskās problēmas;

49. uzsver, ka ieguldījumi būtu jākoncentrē uz informācijas un komunikācijas tehnoloģijām un cilvēkkapitālu, jo tādējādi ir iespējams samazināt attālumu starp lietotājiem un piesaistīt augsti kvalificētus darbiniekus, lai novērstu digitālo plaisu un nodrošinātu digitālo kohēziju; uzsver, ka ir svarīgi finansēt IKT infrastruktūru, šo tehnoloģiju izstrādi un ieviešanu MVU un skolās lauku, salu, kalnu un izolētos reģionos un reģionos, kuros notiek rūpniecības restrukturizācija, tostarp izmantojot finansējumu no Atveseļošanas un noturības mehānisma un vispārīgāk — no kohēzijas politikas fondiem; uzsver, ka ir svarīgi censties panākt šo tehnoloģiju taisnīgu un paralēlu ieviešanu reģionos un dalībvalstīs, lai mazinātu pievilcības atšķirības un digitālo plaisu;

50. atzīst, ka "magnēta pilsētas" galvenokārt veicina reģionālo "izaugsmes centru" veidošanos; tomēr uzsver, ka vidēji lielām pilsētām ir izšķiroša nozīme reģionālajā attīstībā, un šajā sakarībā aicina Komisiju un dalībvalstis īstenot praksē stratēģijas šo pilsētu saskaņotai attīstībai;

51. uzskata, ka pašvaldībām būtu jāveicina "atvērtas inovācijas" iniciatīvas, izmantojot zināšanas, lai paātrinātu inovācijas procesu un izstrādātu sadarbīgu pieeju ar attiecīgajiem partneriem un ieinteresētajām personām nolūkā radīt reģionālās inovācijas ekosistēmas;

52. uzsver zilās ekonomikas potenciālu apvērst pretējā virzienā negatīvo demogrāfisko tendenci ES mazajās salās un nomaļajos piejūras reģionos; uzsver, ka zilās ekonomikas darbību pienācīga īstenošana, ja to cieši uzraudzīs, lai mazinātu jebkādas negatīvas papildu sekas vides jomā un palielinātu sociālekonomiskos ieguvumus visai vērtību ķēdei, tostarp mazajiem uzņēmumiem, iekšzemes teritorijām un vietējiem iedzīvotājiem, varētu palīdzēt cīnīties pret iedzīvotāju skaita samazināšanos Dienvideiropā, veicināt ieņēmumu no piekrastes pilsētām novirzīšanu uz lauku ciematiem, pastiprināt sociālo iekļaušanu un sasniegt Eiropas zaļā kursa mērķus;

53. iesaka vajadzības gadījumā dalībvalstīs pārskatīt izglītības un apmācības sistēmas, cita starpā attīstot izglītības iespējas profesijās, kas ir saderīgas ar tāldarbu, un vienlaikus īstenojot politikas virzienus, kuru mērķis ir novērst pastāvīgu intelektuālā darbaspēka emigrāciju no nosūtītājiem reģioniem; uzsver, ka ir jāizmanto vietējās un reģionālās priekšrocības, kā arī jāattīsta vietējās ekonomiskās un sociālās iespējas un īpaši pielāgoti risinājumi ne tikai intelektuālā darbaspēka emigrācijas novēršanai, bet arī šīs parādības apvēršanai pretējā virzienā; uzskata, ka profesionālā izglītība un apmācība, tostarp darbaspēka mobilitāte, var būt efektīvs veids, kā dalīties prasmēs un profesionālajā pieredzē, uzlabot darba ņēmēju prasmes un padarīt viņus noturīgākus pret darba tirgus straujo dinamiku, tādējādi palīdzot novērst intelektuālā darbaspēka emigrāciju; mudina reģionālās un vietējās iestādes atvieglot duālās izglītības pieejamību, lai uzlabotu pāreju no izglītības uz

nodarbinātību; turklāt uzskata, ka ir jāveicina Eiropas mēroga "diasporas stratēģijas" ar mērķi sekmēt to cilvēku atgriešanos, kuri ir pārcēlušies uz pievilcīgāku reģionu, īpašu uzmanību pievēršot augstākās izglītības studentiem lauksaimniecības un lauku ekonomikas jomā, kuri būtu jāmudina atgriezties savā reģionā pēc augstākās izglītības iegūšanas, lai veicinātu viņu attiecīgo nosūtošo reģionu ekonomisko dzīvotspēju;

54. aicina Komisiju nodrošināt, ka iniciatīvā par ilgtermiņa redzējumu attiecībā uz lauku apvidiem ir iekļauti praktiski risinājumi un atbalsta līdzekļi ar perifēriju un demogrāfiskajām pārmaiņām saistītu jautājumu risināšanai; uzskata, ka šim ilgtermiņa redzējumam attiecībā uz lauku apvidiem būtu jākļūst par patiesu Eiropas lauku attīstības programmu ar reāliem un konkrētiem mērķiem un visu attiecīgo reģionālo un vietējo dalībnieku iesaisti gan tās struktūrā, gan īstenošanā; turklāt uzskata, ka tajā būtu jāiekļauj dzimumu līdztiesības aspekta integrēšanas stratēģija, ko papildinātu ietekmes novērtējuma instrumenti; aicina Komisiju, vienojoties ar dalībvalstīm un vietējām un reģionālajām pašvaldībām, ierosināt jaunu kursu demogrāfijas jomā ES kā daudzlīmeņu politikas pieeju, kas ļautu izstrādāt Eiropas stratēģiju attiecībā uz demogrāfiskajām tendencēm; uzskata, ka demogrāfiskās problēmas, tostarp iedzīvotāju skaita samazināšanās un novecošana, būtu jāiekļauj konferencē par Eiropas nākotni izskatāmajos jautājumos;

o

o o

55. uzdod priekšsēdētājam nosūtīt šo rezolūciju Padomei, Komisijai, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai, Reģionu komitejai un dalībvalstu un to reģionālajiem parlamentiem.